

Do Do Martin

Af Albert Andersen

Da jeg i 1940'erne kom i lære på skibsværftet i Thisted, var det på et heldig tidspunkt. Bortset fra jernbanen var det småskibene, der transporterede de fleste varer ad Limfjorden over Kattegat til København og videre til Polen, Norge, Sverige og England. Skibene var for de flestes vedkommende galeaser. Deres størrelse kunne variere fra 100 til 300 ton. De fleste af skibene, der blev »kølhalet« på værftet i Thisted, var i den nederste ende, fra 100 til 200 ton. Var de større, skulle wiren til ophalervognen »skæres«, dvs. lægges dobbelt gennem en wireblok.

Skipperne på disse skuder er senere blevet kaldt havets husmænd. Det var en broget og spændende flok, originaler i sprogets bedste betydning. Nogle havde befaret de syv have i de gamle sejlskibe - dengang skibene var af træ og mændene af stål. Andre havde holdt sig til de hjemlige farvande, måske sejlet med faderen og arvet fartøjet efter ham, de var af den bløde mellemvare.

Men det bar Do Do Martin ikke. Han hørte til førstnævnte gruppe. Nu har årene lagt deres barmhjertige slør over mange ting, så det er lettere at fortælle om Martin - Do Do Martin. Sømanden, der havde befaret de syv have. Skipper på M/S Håbet, en sejlforende galease på knapt et par hundrede tons.

En gudsforgået sjæl

En aften lige før fyraften var jeg som yngste lærling ved at rydde op og feje værkstedsgulv. Det var en stille vinteraften. Jeg hørte, et skib var på vej gennem havneindløbet. Gennem lyden fra dieselmotorens duk duk blandede sig en høj stemme. Jeg skelnede nogle kraftfulde eder, der lød som: For satan i helvede. En af svendene, lange Henry, var ved at skrive sit arbejdskort, løftede hovedet og lyttede. Sa sagde han: »Det er Do Do Martin«.

Nu var der jo vindstille, men havde der været storm, ville Martins stemme bare have været et par oktaver højere, høres kunne han alligevel.

Do Do Martin, en gudsforgået sjæl. Han var lidt over middelhøjde, slank, nærmest mager. Det var ansigtet, der tiltrak sig størst opmærksomhed. Et par meget blå øjne var næsten skjult af de løse hudfolder, der hang ned over dem. I det hele taget var der for lidt sul i det ansigt. Dets vejrbitte hud var for stort. Fra den venstre tinding, skråt ned over øjenlåget til nederste hagetip delte et dybt ar det rynkede gummiansigt i to dele. Efter sigende havde han erhvervet arret under et slagsmål, da han sejlede på langfart.

Martin havde mange historier at berette - men ingen om arret. Det var oftest lige fra plovfuren, han fik sin besætning. De fleste, som ville til søs, begyndte gerne som yngste mand i en galease. Det var et ret så krævende job: lave mad, gøre rent og ellers alt forefaldende arbejde.

Ringe tålmodighed

Der er ikke ret mange drenge på 16 år, der kan lave spiselig mad, så der faldt adskillige drøje hug, før den unge sømand blev en acceptabel kok. Do Do Martins tålmodighed var yderst ringe, så et par ture med ham var rigeligt, så strøg det unge menneske, men i mellemtiden var terrænet så til gengæld sonderet, og pågældenden erhvervede sig hurtigt en ny og bedre hyre.

Martin havde oplevet meget og fortalte gerne derom. Han havde som ung været slagsbror om en hals og efter eget sigende næsten altid været den vindende part, men hvis der blev spurgt, hvordan han havde fået sit grimme ar, hørte han det ikke - og skiftede emne.

Jeg har aldrig oplevet en, der som han kunne rinke en lang og sammenhængende kæde af eder af sig - jeg tror, det var en hel prestige for ham, at han sågar ventede en slags ros for sin kunnen. Men en dag ankom han i sit skib, og alt var da forandret. Allerede i havnemundingen fornemmedes denne forandring ved stilheden. Der lød

ingen eder fra skibet. Bortset fra motorens dunk, dunk kom der ikke en lyd fra Martins skib. Som et spøgelsesskib gled det stille til kaj.

Min medlærling Henning stod på kajen og undrede sig. Men der var liv ombord, Martin stod i styrehusdøren og manøvrerede med rattet. Han, der ellers altid gik i et par beskidte bukser og en laset busseronne, var iført en dobbeltraded sort storstøje med blanke knapper, ikke ulig dem, der blev brugt i marinen, dertil et par sorte sømandsbukser - med pressefolder. Henning var lamslået.

Forlorne tænder

Dæksdrengen stod klar med trossen og sprang i land for at fortøje - han kludrede i det og fik ikke slået toveden om pullerten hurtigt nok, så skibet gled for langt frem. Martins ansigt, der ellers var gråtonet, antog en rødlig farve, og der kom noget uforståelige ud af hans mund - han kunne ikke få ordene frem, men var ved at kvæles. Så pludselig for hånden op til munden, og han spyttede sine forlorne tænder ud, puttede dem i lommen. Så kom de - ederne rinket sammen, i en endeløs strøm hagtede de ned over den stakkels dreng.

Nu var fortryllelsen hævet, og alt var normalt igen. Grunden til hele den store forandring stak nu sin forpju-skede hoved ud af styrehusvinduet. Det var én af Martins veninder fra havnekarveret i Aalborg, hvis selskab han ellers mest nød i horisontal stilling. Om hun nu var med som prøvekone, eller hun blot var med på en sommerferietur, ved jeg ikke - men næste gang Martin arriverede, var han igen alene. Måske kunne den gamle hug affinde sig i marineantrækket - men et par løse tandsæt, der hæmmede hans stemme frie udfoldelse, dét var for høj en pris for nogle vellystige stunder.

De fleste af os på værftet glædede os til Martins besøg. Han kom hver sommer, hvor skibet blev gået efter. Trods sin barskhed var han alligevel vellidt af os skibstømre, måske på grund af alle de historier, han fortalte med en varm humor. Han elskede at chokere. Når han berettede om de spanske piger, fik gummiansigtet et helt vemodigt udtryk. Jeg husker en vending, han brugte: »Bette Henry, har du noensinde været ude og danse med sådan spansk seniorita?«

Det havde Henry selvfølgelig ikke.

»Jæ ska si dig - ja, det er et nem å forklare«. Men pludselig lyste Martins ansigt op. »Har du en grammo-fon?«

Det havde Henry.

»Jo, sere do, ta en plade og lav et hul et par tommer fra midten, så sætter du maskineriet i gang, og læg så din hånd på pladen - lie netop sådan føles det og gøret med sådan spansk seniorita«.

Den sorte puddel

Martins mest trofaste følgesvend var en sort puddel. Den fulgte ham overalt, når han gik i land. Rørte nogen kræet, gik Martin i aktion. Det måtte han sande, manden, der i fuldskab sparkede til den. Martin var der som et lyn, og med et velrettet slag på kæben, gik manden i gulvet.

Nu er årene gået. Tiderne har ændret sig. De store mastodonter og deres »kontorister«, som nu befarer verdenshavene, har intet tilfælles med dem, der engang var.

Måske! Vi, der kendte Do Do Martin, har jo nået alderen, hvor vi ser hellere ser bagud end fremad.

Er det grunden til, at jeg for mit vedkommende ikke er glad for »fremskridtet«, at jeg fremfor nutidens tekniske mastodonter, som næsten uden besætning i dag befarer verdenshavene, hellere havde set »havets husmænd« fortsætte deres sejlads?

Det er nu længe siden, Martin tog ud på sin sidste rejse - med færgemanden Caron - over dødens flod.

Kan hænde, han nu i Hades Rige danser rundt med en mørklødet spansk signorita?